

สารบัญ

คำนำสถาบันพระปกเกล้า	4
คำนำผู้เขียน	6
กิตติกรรมประกาศ	7
บทสรุปผู้บริหาร	8
Executive Summary	20
บทที่ 1 บทนำ	34
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	34
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	39
1.3 ขอบเขตการศึกษา	39
1.4 คำถามการวิจัย	39
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	40
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	40
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบรัฐสภา และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	42
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบรัฐสภาและรูปแบบรัฐสภา	44
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรัฐสภา	44
2.1.2 ลักษณะของรัฐสภา	45
1) รัฐสภาในประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย	45
2) รัฐสภาในประเทศที่ปกครองระบอบสังคมนิยม	46
2.1.3 ระบบรัฐสภา	46
1) ระบบสภาเดียว	46
2) ระบบสองสภา	47
2.1.4 เหตุผลและความจำเป็นของระบบสองสภา	49
2.2 รัฐสภาไทย	52
2.2.1 ประวัติความเป็นมาของรัฐสภาไทย	52
2.2.2 กำเนิดและวิวัฒนาการของวุฒิสภาไทย	53

สารบัญ

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 54
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 55
3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 56
4. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 57
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538
5. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 58
6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 59

บทที่ 3 กระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ในต่างประเทศ 70

ส่วนที่ 1 : กลุ่มประเทศที่กำหนดให้ความเป็นตัวแทนของวุฒิสภา ยึดโยงกับพื้นที่ 71

1. วุฒิสภาที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐ 77
  - 1.1 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา 78
    - 1.2 อำนาจของวุฒิสภา 79
  2. วุฒิสภาที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของท้องถิ่น 82
    - 2.1 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา 82
    - 2.2 อำนาจของวุฒิสภา 85
  3. วุฒิสภาที่มีจุดยึดโยงกับพื้นที่ แต่ไม่ใช่ตัวแทนของท้องถิ่น 89
    - 3.1 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา 89
    - 3.2 อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา 90

ส่วนที่ 2 : กลุ่มประเทศที่กำหนดให้ความเป็นตัวแทนของวุฒิสภา ยึดโยงกับภาคส่วนต่างๆ ในสังคม 94

1. กลุ่มประเทศที่ให้วุฒิสภาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 95
  - 1.1 การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา 95
  - 1.2 อำนาจของวุฒิสภา 96
2. กลุ่มประเทศที่ให้วุฒิสภาสะท้อนพรรคการเมืองที่สำคัญในสภาผู้แทนราษฎร 97

For educational use only

2.1	การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	98
2.2	อำนาจของวุฒิสภา	100
3.	กลุ่มประเทศที่กำหนดให้วุฒิสภาสะท้อน พรรคการเมืองที่สำคัญในสภาผู้แทนราษฎร และกลุ่มผลประโยชน์	101
3.1	การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	101
3.2	อำนาจของวุฒิสภา	104
4.	ประเทศที่กำหนดให้วุฒิสภาเป็นตัวแทนของ ชาติพันธุ์และผู้ทรงคุณวุฒิ	106
4.1	วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	106
4.2	อำนาจของวุฒิสภา	106
ส่วนที่ 3 :	กลุ่มประเทศที่กำหนดให้ความเป็นตัวแทนของวุฒิสภา ยึดโยงกับพื้นที่ และภาคส่วนต่างๆ ของสังคม	107
1.	กลุ่มประเทศที่กำหนดให้วุฒิสภาเป็นตัวแทนของ ท้องถิ่น และกลุ่มผลประโยชน์	107
1.1	วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	107
1.2	อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา	108
2.	กลุ่มประเทศที่กำหนดให้วุฒิสภาเป็นตัวแทน ของพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ	110
2.1	วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา	110
2.2	อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา	113
บทที่ 4	วิเคราะห์รูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย	116
4.1	ทฤษฎีต่อข้อกำหนดให้มีองค์กรวุฒิสภา	120
4.2	ประเด็นปัญหาของวุฒิสภาไทยในรูปแบบที่ผ่านมา	127
4.2.1.	สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี	127
4.2.2	สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากคัดเลือกตั้งโดยตรง	128
4.2.3	สมาชิกที่มาจากคัดเลือกตั้งและมาจากการสรรหา	130

สารบัญ

4.3	รูปแบบที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของไทย	131
4.3.1	คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในประเด็นเกี่ยวกับที่มาของวุฒิสภาที่กำหนดให้มีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรง	131
4.3.2	ข้อเสนอรูปแบบของวุฒิสภาในชั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	134
4.3.3	รูปแบบของวุฒิสภาตามคำแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช .... (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 111 มาตรา 112 มาตรา 115 มาตรา 116 วรรคสอง มาตรา 117 มาตรา 118 มาตรา 120 และมาตรา 241 วรรคหนึ่ง และยกเลิกมาตรา 113 และมาตรา 114) (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 308 คนเป็นผู้เสนอ)	136
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	144
5.1	สรุป	144
5.2	ข้อเสนอแนะ	149
	บรรณานุกรม	152
	ภาคผนวก	158
	ที่มาและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในต่างประเทศ	160
	ประวัติผู้วิจัย	206